

GÓRNOŚLĄZAK

Pismo codzienne, poświęcone sprawom ludu polskiego na Śląsku.

GÓRNOŚLĄZAK
wychodzi 6 razy w tygodniu i kosztuje miesięcznie
3.— zł.

Przez lud — dla ludu!
Redakcja i Administracja: Katowice, św. Stanisława 4
Telefon 1414 i 158 — P. K. O. Katowice 304540

ZA OGŁOSZENIA
płaci się 20 gr za wiersz milim. Wiersz reklamowy 70 gr.
Na pierwszej stronie 80 groszy.

Nr. 258

Katowice, poniedziałek 7-go listopada 1932 r.

Rok 31

Projekt nowej konstytucji śląskiej.

Jak doniesiono w krótkich wzmiankach prasowych, śląska rada wojewódzka uchwaliła projekt ustawy o wewnętrznym ustroju województwa śląskiego. Projekt ten wojewoda śląski wniosł imieniem śląskiej rady wojewódzkiej do sejmiku śląskiego.

Chcąc krótko przedstawić znaczenie tej ustawy dla województwa śląskiego, należy wyjaśnić, że podstawą prawną dla organizacji województwa śląskiego jako związku samorządowego jest ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r. zawierająca t. zw. śląski statut organiczny. Otóż ta ustawa państwowa unormowała organizację autonomicznego i samorządowego województwa śląskiego niewyczerpująco i niedokładnie, pozostawiając wiele kwestyj, dotyczących budowy i funkcjonowania najważniejszych organów, otwartych i przekazujących ich unormowanie przyszłym ustawom. Jedną właśnie z takich ustaw, zapowiedzianych w śląskim statucie organicznym, a mających rozwinąć krótkie zasady prawne, zawarte w statucie, jest ustawa o wewnętrznym ustroju województwa śląskiego, która zawiera przepisy, dotyczące organizacji o funkcjonowaniu sejmiku śląskiego, śląskiej rady wojewódzkiej i śląskiego urzędu wojewódzkiego.

Według projektu sejm śląski, który jest organem ustawodawczym w zakresie praw, zastrzeżonych w śląskiej autonomii, ma się składać z 54 posłów. Obecny sejm składa się z posłów 48. Nieznaczne podwyższenie liczby posłów wiąże się z powiększeniem liczby ludności województwa, która obecnie do- sięga 1.300.000 mieszkańców. W ten sposób utrzymany byłby stosunek między liczbą ludności a liczbą mandatów poselskich, stosunek wyrażający się relacją 1:25.000. Kadencja sejmiku jest ustalona w projekcie na lat 5. Warunki czynnego i biernego prawa wyborczego są zgodne z warunkami, obowiązującymi przy wyborach do sejmiku państwowego z tym wyjątkiem, że cenzus wieku podniesiony jest na lat 25 przy czynnym, a na 30 lat przy biernym prawie wyborczym, gdyż takie granice wieku przyjęto już w ustawie śląskiej, normującej prawo wyborcze komunalne w górnośląskiej części województwa. Poza to przyjęto w prawie wyborczym zasadę przymusu wyborczego czyli przymusu głosowania, która wprowadzona już była uprzednio w prawie wyborczym gminnym.

Ważną kwestją podpisywania i ogłaszania ustaw śląskich porządkuje projekt ustawy w ten sposób, że dzieł ustawy śląskie na takie, które wymagają zatwierdzenia Prezydenta R. P. i takie, które tego zatwierdzenia nie potrzebują. Te ostatnie ustawy ogłaszać ma w „Dzienniku Ustaw Śląskich” wojewoda śląski. Zatwierdzenia przez Prezydenta R. P. wymagają te ustawy, których wykonanie należy do władz naczynych i centralnych oraz do tych władz, które nie należą do systemu śląskich władz, podlegających wojewodzie

Końcowe wyniki głosowania do parlamentu Rzeszy

wykazaly znaczny upadek wpływów hitlerowskich.

Nacjoniści i komuniści powiększyli swój stan posiadania.

Berlin. Jak donoszą ostatnie depesze, przebieg niedzielnych wyborów do parlamentu był w całej Rzeszy spokojny. Udział w wyborach był znacznie mniejszy, jak w poprzednich wyborach w dniu 31 lipca br. Wyniki wyborów, które nie są jeszcze ostateczne (lecz nie zmieniają stanu rzeczy), świadczą o dotkliwej porażce hitlerowców a jednocześnie o wzroście głosów komunistycznych i nacjonalistycznych. Reszta partii, jak socjaliści, centrowcy itd., również ma znaczny ubytek głosów. Świadczy to o odwracaniu się szerokich mas wyborczych przede wszystkim od partii Hitlera i powrocie ich częściowo w szeregi partii nacjonalistycznych, jak: Deutschnationale i Deutsche Volkspartei, podczas gdy reszta zasilila szeregi komunistyczne. Jeżeli chodzi o hitlerowców, to nie osiągnęli nawet 1/3 wszystkich oddanych głosów, podczas gdy w wyborach w dniu 31 lipca br. procent ich głosów wynosił 37,3 procent. Partia hitlerowska będzie w większej niż dotychczas mniejszości, co niewątpliwie wpłynie na zmniejszenie się agresywności hitlerowców oraz zmniejszy ich apetyty na wysokie posady rządowe. Jeżeli hitlerowcy wogóle otrzymali tyle głosów, to winna temu nieopatrzna ustawa wyborcza, która daje możliwość głosowania każdemu, byle ukończył dwudziesty rok życia. Z chwilą podwyższenia wieku wyborczego na lat 25, hitlerowcy a także komuniści utraciliby najmniej połowę obecnego stanu posia-

dania, gdyż miliony młodocianych, które teraz głosują na skrajne partie, odpadłyby zupełnie.

Po niedzielnych wyborach parlament niemiecki będzie miał obraz zgoła inny, aniżeli dotychczas. W każdym razie zmniejszy się liczba posłów, która doszła po wyborach w lipcu do 608. Co zaś najważniejsze, stanowisko Hindenburga będzie jeszcze bardziej umocnione, a o to właśnie chodziło obecnym kołom rządowym.

Opole. Wynik wyborów na Śląsku Opolskim jest następujący (liczby w nawiasie z wyborów w dniu 31 lipca br.):

Ogółem oddano głosów 664.000 (705.000).
Poszczególne partie otrzymały głosów:
Hitlerowcy 178.000 (204.000)
Socjaliści 61.000 (61.000)
Komuniści 112.000 (118.000)
Centrum 239.000 (242.000)
Nacjoniści 53.000 (48.000)
Niem. partja ludowa 3000 (2000)
Staatspartei 1000 (1000)
Chrześć. socjaliści 2000 (1800)
Partja gospodarcza 1000 (3000)
Polacy 12.000 (15.000).

Ogólne zestawienie.

Berlin. Według tymczasowych wyników głosowania na terenie całej Rzeszy stan poszczególnych partii przedstawia się następująco:

Ogółem oddano głosów 35.409.718, z tego przypada na

	głosów	mandatów obecnie	mandatów przedtem
hitlerowców	11.712.983	195	230
socjaldemokratów	7.233.534	121	133
komunistów	5.972.702	100	89
centrum	4.228.364	70	75
niemiecko-narodowych	2.951.839	49	40
bawarska partja ludowa (centrum)	1.080.124	18	22
ludowcy	695.931	11	7
partja państwowa	326.805	5	4
chrześcijańsko-socjalni	402.803	6	3
partja gospodarcza	110.830	1	2
Landvolk	169.848	2	1

Na pozostałe partie i głosów unieważnionych przypada 559.955 gł.

śląskiemu i śląskiej radzie wojewódzkiej.

Co się tyczy kontroli, którą sejm śląski ma sprawować w stosunku do władz wykonujących budżet województwa śląskiego, to projekt rezygnuje z utworzenia osobnej śląskiej izby obrachunkowej, pozostawiając zgodnie z kilkoletnią już praktyką funkcje kontroli administracji pod względem rachunkowym urzędowi kontroli państwowej w Katowicach i przewidując unormowanie współdziałania tego urzędu ze sejmem śląskim w przyszłej ustawie, mającej zawrzeć formalne prawo budżetowe województwa śląskiego jako związku samorządowego tudzież przepisy o składaniu sejmowi zamknięcia rachunkowego i wyrażenia przez sejm absolutorjum.

Wyczerpująco normuje projekt organizację, stanowisko prawne i funkcjonowanie śląskiej rady wojewódzkiej, będącej obok wojewody śląskiego naczelną władzą administracyjną śląską i egzekutywą sejmiku śląskiego. Śląska rada wojewódzka składa się według postanowień statutu organicznego z 2 członków mianowanych i 5 członków wybranych przez sejm śląski. Projekt ustawy normuje sposób wyboru obieralnych członków (według systemu wyborów stosunkowych), ustala na lat 5

kadencję członków obieralnych, normuje ważną kwestję odpowiedzialności członków obieralnych z tytułu sprawowania przez nich urzędu członka rady wojewódzkiej i reguluje kwestję reprezentowania przez śląską radę wojewódzka skarbu śląskiego. Co się tyczy organów wykonawczych śląskiej rady wojewódzkiej, to projekt stoi na stanowisku jednorodności administracji publicznej. Według projektu śląski urząd wojewódzki i jego poszczególne wydziały są nie tylko organami administracji państwowej, lecz również sprawują w zakresie administracji samorządowej funkcje organów wykonawczych śląskiej rady wojewódzkiej i jako takie podlegają jej służbowo. Ten sposób rozwiązania stosunku śląskiego urzędu wojewódzkiego do śląskiej rady wojewódzkiej opiera się na przeszło 10-cio letnim już doświadczeniu i uchyla nieracjonalną dwutorowość w sprawowaniu administracji publicznej.

Zastępstwo prawne Skarbu śląskiego przed sądami pozostawia projekt w rękach Prokuratury Generalnej R. P.

Projekt ustawy o wewnętrznym ustroju województwa śląskiego po uchwaleniu go przez Sejm Śląski ma być w myśl art. 15 statutu organicznego przedstawiony P. Prezydentowi R. P. do podpisania. Decyzja P. Prezydenta R. P.

winna zapaść w ciągu 45 dni od złożenia mu projektu ustawy. Podpisanie przez P. Prezydenta R. P. stwierdza zgodność ustawy z przepisami statutu organicznego i konstytucji państwowej.

Jak wynika z powyższego krótkiego przedstawienia treści projektu, omawiane przedłożenie ustawodawcze nie normuje całokształtu zagadnienia ustroju wewnętrznego województwa śląskiego, jako związku samorządowego. Mimo to ustawa nie traci swego doniosłego znaczenia dla dalszych losów autonomii i samorządu śląskiego, gdyż dopiero ta ustawa określa w sposób przewidziany w statucie organicznym organizację i funkcjonowanie najważniejszych i naczynych organów tej autonomii i tego samorządu. Ustawa wypełnia w ten sposób lukę statutu organicznego, którego przepisy dla prawidłowego funkcjonowania tych organów są niewystarczające. W razie uchwalenia i wejścia w życie projektowanej ustawy cały szereg kwestyj, budzących dziś zastrzeżenia i wątpliwości z punktu widzenia wymagań porządku prawnego, zostanie wyjaśnionych, przede wszystkim z korzyścią dla utrwalenia tego systemu administracji, który w ogólnych zarysach stworzył śląski statut organiczny.

